

Schilderijen van Julio Galán (Mexico) in Rotterdam

Al gaat Mexico — zoals bekend — onder een enorme schuldenlast gebukt, de beeldende kunst trekt zich er niets van aan. In en om Mexico City wonen en werken momenteel duizenden kunstenaars. Als in het Europa van de jaren zestig lijkt in Mexico 'de verbeelding aan de macht', maar kapitaalkrachtige verzamelaars zijn er weinig. Daarom lonkte in 1985 het Amerikaanse museum van San Antonio (Texas, ooit deel van Mexico) met een overzichtsexpositie Mexicaanse moderne kunst naar het artistiek-financiële centrum van de wereld: New York.

Op dit overzicht bleken Mexicaanse kunstenaars stilistisch beïnvloed te zijn door moderne Europese kunstenaars en door de politiek geëngageerde (muur)schilderingen van de Mexicanen *Orozco, Siqueiros en Rivera*.

Een tweede belangrijke inspiratiebron voor — de sinds 1785 bestaande — Mexicaanse kunst vormden de bizar-surrealistische zelfportretten van Rivera's levensgezellin Frida Kahlo. (Daarin staart zij de toeschouwers aan of toont haar opengelegde lichaam. Na een auto-ongeluk werd de kunstenaar namelijk verschillende malen geopereerd en hield met een verticale staaf in haar rug al schilderend jarenlang het bed.) Met name Julio Galán (geboren in Muzquiz, Coahuila) bleek sterk door Kahlo te zijn beïnvloed, zij het op heel eigen wijze.

Hot

Aanvankelijk studeerde Galán voor architect, maar zijn interesse gold al gauw de schilderkunst. De Newyorkse kunstcritica *Edith De Ak* ontdekte Galán in San Antonio en vroeg hem voor een solo-show in haar 'alternatieve' (niet-commerciële) galerie. Nadat wijlen *Andy Warhol*, 'godfather' van de pop-art, daar werk van Galán kocht, werd de Mexicaan *hot*, zoals men dat in de Newyorkse *art-scene* pleegt te zeggen.

Nu werkt Galán afwisselend in New York en Monterey (Mexico), hetgeen zijn stijl gelukkig niet heeft aangetast.

In 1986 presenteerde de Amster-

Galán (rechts) met Andy Warhol in New York (1988)

FOTO GALERIE BARBARA FARBER

dams-Newyorkse galerie *Barbara Farber* Galán als eerste in Europa. Het Stedelijk Museum (Amsterdam) en Museum *Boymans-Van Beuningen* (Rotterdam) kochten Galáns schilderijen aan. En verleden zomer was Galán nog vertegenwoordigd op de invloedrijke, eerste 'wereldkunst'-manifestatie *Les Magiciens de la Terre* in Parijs.

Kinderangsten

'*Yo sé que me estás viendo desde allá...*' ('Ik weet dat je van daar naar me kijkt') luidt een zin op een schilderij van Galán uit 1988. Te zien is een wezentje dat zijn hoofd achter zijn handen verborgt, als een aftellend kind bij het verstoppertje spelen. De rest van het gele doek is gevuld met rode tranen die in bloed en rozen veranderen.

Dat gevoel 'weten dat je gezien wordt' is cruciaal in Galáns oeuvre. Op zijn vervreemdende, maar altijd herkenbare tafereel staan figuren afgebeeld. Zij kijken de toeschouwer rechtstreeks aan, poseren trots of zijn met iets stouts bezig. Altijd houden ze je in de gaten.

Zo toont een tweeluik uit 1985 links een gevlekte, staande hond in een rood voetbalbroekje. Het dier steekt met een mes naar een Indiase godheid. Aan de muur hangt een pieklein vrouwenportretje, à la Frida Kahlo. Rechts in beeld gluurt een androgyn (seksloos) wezen met een soort *Bat-*

man-cape door een oranje luikje. Het met liefde gepenseelde tafereel lijkt een onwezenlijke kinderdroom. De combinatie mooi, onverklaarbaar en griezelig maakt Galáns werk zo intrigerend. Zelf zei de kunstenaar te zijn beïnvloed door eigen jeugdervaringen en de mystiek en overdaad van de rooms-katholieke kerk in Mexico.

Kinderlijke sprookjeswereld en rooms-katholieke mystiek ver vlechten zich in *Tu Dices Que Estas Bien Pero No Es Cierto* (*Je zegt dat je je goed voelt maar dat is niet waar*), 1987. Op een hemelsblauwe ondergrond ligt een perfect gladgeschilderde baby. Het zou het kindje *Jesus* kunnen zijn, zoals die op een negentiende-eeuws kitscherig bidprentje staat afgebeeld. De baby ligt echter niet in een kribbe, maar in een glazen kistje.

Het heeft verder een griezelig 'wortelmannetje' als knuffelpop en draagt — maar — één gouden sandaal. Daardoor denk je ook aan de Schone slaapster, *Sneeuwitje* en *Assepoester*... als zuigeling. Of is het een verkeerd uitgevoerde *Christus*-voorstelling? In Spaanse en Mexicaanse kerken ligt namelijk vaak een dode, 33-jarige Christus na zijn kruisiging als houten, gepolychromeerd (gekleurd) beeld in zo'n glazen kistje opgebaard.

Om alle verwarring nog groter te maken voorziet Galán zijn composities van uitgebreide teksten. Wie die — al dan niet het Spaans

beheersend — hardop leest, merkt dat inhoud en ritme lijken op een gedachteloos uitgesproken aftelversje. Als je de zinnen maar genoeg herhaalt, overkomt je niks ergs: de tekst bezweert hier het angstige van de voorstelling.

Galán ontleent zijn 'versjes' aan oude, discutabele Mexicaanse volkswijsheden en seksuele dubbelzinnigheden. Ze sluiten zo goed aan op de volksprentachtige tafereel, die extra zijn versierd, terwijl de vorm vaak nogal naïef oogt.

Zodoende moet je ook denken aan *ex-voto's* (= offer aan God), voorwerpen (overbodige kruiken) of een geschilderde, knullige uitbeelding van ziekte of ongeval, waarmee rooms-katholieken een goddelijk ingrijpen danken. Achterliggende gedachte is natuurlijk dat deze offerande herhaling van kwaal of calamiteit voorkomt.

Speculaties

Een tweede invloed vormen de *retablos*, koloniale afbeeldingen, waarop Spaanse en Oostenrijkse overheersers Mexico politiek-historische wijsheden inependeren om zijn eigen Azteekse achtergrond te doen vergeten. (De Mexicaan *Juan Cordero* schilderde bijvoorbeeld in 1850, in plaats van de Europese academische onderwerpen of Indianen, *Columbus voor de katholieke vorsten*.) Julio Galán hanteert symboliek, die extra uitnodigt tot zowel dikdoenerige kunsthistorische als psychologische speculaties. Dergelijke theorieën verhinderen echter het zicht op zijn plagerige, melodramatische, kwetsbare en vooral anti-intellectualistische werk.

Galán bezorgt je een vreemd gevoel in je maagstreek. Het kind in de volwassene, dat jarenlang sliep, schrikt wakker. ■

Julio Galán en Guillermo Kuitca: schilderijen. Witte de With, Witte de Withstraat 50 (1e/2e verdieping), Rotterdam. Tel. 010-4110144. Open: dinsdag t/m zondag 11-18 uur. Tot 15 juli.